

גמ' חולין (טו.) - המבשל בשבת

רב דניאל שטיין

א. רמב"ם (פ"ו מאכ"א הי"ב) - כל הדברים האלו לבשר צריך לבשלו אבל לצלי מולח וצולה מיד, והרוצה לאכול בשר חי מולחו יפה יפה ומדיחו יפה יפה ואחר כך יאכל. [השגת הראב"ד (שם) - כתב הראב"ד ז"ל לבשר חי אינו צריך מליחה דם האיברים ולא פירש מותר].

ב. ס' שיעורי הרב (סי' מ"א) - שנחלקו התוס' והרמב"ם בגדר ההיתר דם האברים שלא פירש, דעת התוס' ורוב הראשונים היא דם האברים שלא פירש אינו דם כלל אלא דינו כמוהל הבשר. ואילו הרמב"ם סובר דם האברים שלא פירש דינו כדם אם יכול להוציאו בקל, ורק בדם הנשאר אף לאחר מליחה הוא דאמרינן שדינו כבשר. ומשונה אף אם רוצה לאכול בשר חי צריך למלחו היטב, דכל דם שיכול להוציא מן הבשר בקל דינו כדם ואסור באכילה.

ג. תשו' הרשב"א (ח"א סי' תס"ו) - בדם הפורש ממקום למקום בתוך הבשר ולא יצא לחוץ שאינו אסור אלא הרי הוא כאלו לא פירש כלל ומותר כדם האיברים שלא פירש, בזה אינו דן דינו להתיר וכו' אלמא אף על פי שלא פירש לחוץ אלא בתוך הבשר ממקום למקום אסור דפירש ממקום למקום בתוך האיברים חשוב כיוצא לחוץ.

ד. רמ"א (סי' ע"ו סע' ב') - ובדיעבד אין לחוש ואין חלוק בכל זה בין אם רוצה לאכלו כך צלי או רוצה לבשלו אחר כך רק שיצלנו תחילה כדי שיהא ראוי לאכילה דהיינו כחצי צלייתו. [ש"ך (ס"ק י"ג) - לכאורה משמע דאם רוצה לבשלו אח"כ לחוד קאי דאז אם לא יצלנו כדי שיהא ראוי לאכילה נשאר דם בתוכו ויוצא אח"כ ע"י בישול. אבל אם רוצה לאכלה כל צלוי אף שנצלה מעט שרי דמה שנשאר בתוכו הוי דם האברים שלא פירש ומותר. אבל האו"ה כתב דאף לאכלו כך אסור אם לא נצלה כל צרכו. וא"כ י"ל דקאי אתרווייהו].

ה. שו"ע (סי' ס"ט סע' י"ח) - בשר שנמלח בכלי שאינו מנוקב ושהה בו וכו' כל מה שממנו בציר אסור לאכלו אפילו צלי וחלק החתיכה שחוץ לציר אין אסור ממנו וכו': הגה ויש אוסרים כל החתיכה אפילו מה שחוץ לציר. [ש"ך (ס"ק ע"ד) - שלא יצא דמה ממנה לפי שהמקום דחוק כיון שאין הכלי מנוקב, ואע"פ שדם האיברים שלא פירש מותר היינו דוקא שלא פירש כלל ממקומו אבל פירש ממקום למקום לא כגון הכא דכיון שמלח מיד הדם פירש ויצא ממקום למקום ואינו יוצא לגמרי כיון שהוא בכלי שאינו מנוקב ושוב אינו יוצא לא על ידי מליחה ולא על ידי צליה].

ו. גמ' ב"ק (עא.) - דתנן המבשל בשבת בשוגג יאכל במזיד לא יאכל דברי ר"מ, רבי יהודה אומר בשוגג יאכל במוצאי שבת, במזיד לא יאכל עולמית, רבי יוחנן הסנדלר אומר בשוגג יאכל למוצאי שבת לאחרים ולא לו, במזיד לא יאכל עולמית לא לו ולא לאחרים, מ"ט דר' יוחנן הסנדלר, כדדריש רבי חייא אפיתחא דבי נשיאה ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם מה קדש אסור באכילה, אף מעשה שבת אסורין באכילה, אי מה קדש אסור בהנאה, אף מעשה שבת אסור בהנאה, ת"ל לכם, שלכם יהא.

ז. רמב"ם (פ"ו שבת הכ"ג) - ישראל שעשה מלאכה בשבת אם עבר ועשה בזדון אסור לו ליהנות באותה מלאכה לעולם, ושאר ישראל מותר להם ליהנות בה למוצאי שבת מיד שנאמר ושמרתם את השבת כי קדש היא היא קדש ואין מעשיה קדש. כיצד ישראל שבשל בשבת במזיד, למוצאי שבת יאכל לאחרים אבל לו לא יאכל עולמית, ואם בשל בשגגה למוצאי שבת יאכל בין הוא בין אחרים מיד.

ח. שו"ע (סי' שי"ח סע' א') - המבשל בשבת [משנ"ב ס"ק ב' - וכל שיש ספק פלוגתא בזה אי הוי בכלל בישול או לאו או בשאר מלאכות כה"ג אין לאסור בדיעבד דכל האיסור הזה הוא רק מדרבנן שקנסוהו וספיקא דרבנן לקולא], (או שעשה אחת משאר מלאכות) [משנ"ב ס"ק ג'] - ואם היא מלאכה דרבנן עיין בביאור הגר"א שהאריך להוכיח דלכו"ע אם עשה אותה בשוגג אין לאסור בדיעבד ליהנות ממנה], במזיד, אסור לו לעולם ולאחרים מותר למוצאי שבת מיד, ובשוגג, אסור בו ביום גם לאחרים, ולערב מותר גם לו מיד. [משנ"ב ס"ק ז' - הנה בגמרא פליגי בענין שוגג ומזיד ר"מ ור' יהודה ודעת השו"ע הוא דעת ר' יהודה שכן הסכימו הרי"ף והרמב"ם והגאונים והגר"א הסכים בבאורו לשיטת התוספות וסייעתם דפסקו כר' מאיר דבמזיד אסור בין לו בין לאחרים עד מו"ש ובשוגג מותר גם לו מיד. ובמקום הצורך יש לסמוך על זה בבשול בשוגג].

ט. משנה תרומות (פ"ב מ"ג) - המטביל כלים בשבת שוגג ישתמש בהם מזיד לא ישתמש בהם המעשר והמבשל בשבת שוגג יאכל מזיד לא יאכל הנוטע בשבת שוגג יקיים מזיד יעקור.

י. משנה שבת (לח:) - מעשה שעשו אנשי טבריא והביאו סילון של צונן לתוך אמה של חמין, אמרו להם חכמים אם בשבת כחמין שהוחמו בשבת, ואסורין ברחיצה ובשתיה.

יא. רמ"א (סי' רנ"ג סע' ה') - לכן אסור לומר לאינו יהודי להחם הקדירה אם נצטנן, ואם עשה כן אסור לאכלו אפי' צונן.

יב. משנ"ב (סי' שי"ח ס"ק ד') - כתב המג"א בשם הרשב"א דגם הקדירה שבישל בה בשבת אסורה לו לבשל בה מפני שהיא בלועה מדבר האסור לו ודוקא המבשל לבריא אבל המבשל לחולה מותרת הקדרה.